

ETABLERINGSPLAN FOR VÅD LERJORD

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Vinterpløjning har mange steder ikke været muligt. En god etablering kræver tålmodighed og/eller etablering med mindre jordbearbejdning

De rekordhøje nedbørsmængder har forhindret vinterpløjning af lerjord mange steder - og jorden er stadig for våd til bearbejdning. Etableringsstrategien for vårsæd bør gentænkes, både i forhold til forårsplojning, samt i forhold til udbringningstidspunktet for gylle.

Foto 1. Våd lerjord er lang tid om at tørre. Tålmodighed inden færdsel - selv i gummistøvler - er en dyd.

Fotograf: Peter Byberg (lerjord efter arkæologiske undersøgelser).

HVIS DU VIL PLØJE, SÅ VENT

Lerjorden er helt vandmættet og for tidlig pløjning vil resultere i våd, svær bearbejdelig jord. Efterfølgende etablering af såbed kan resultere i store knolde, som det er tæt ved umuligt at opnå en god krummestruktur i. Desuden er der risiko for at kørsel i bunden af furen, kan give betydelig pakning af underjorden.

En god etablering er grundlaget for en god høst. For at lave et godt såbed, kræves at jorden er så tør, at jorden kan smuldre ved harvning, hvilket har lange udsigter mange steder. Derfor bør man overveje, om man skal justere strategien dette forår.

Situationen på lokaliteterne med kold svær jord er, at hvis man venter med gylleudbringning og forårspøjning til jorden er tjenlig, bliver forårssåningen forsinket i en grad, så der er reel risiko for udbyttetab. Det vil sige at man kan få udbyttetab ved at vente på optørring, men man vil også få udbyttetab ved for tidlig forårspøjning og etablering i våd jord, med knoldet såbed, ringe fremspiring, langsom vækststart og gode betingelser for snegle til følge!

SÅTIDSPUNKT

Vårsæd har en kort vækstsæson og kvitterer udbyttmæssigt for en tidlig etablering, men der er først betydelige udbyttetab ved såning efter ca. 20. april. Frem mod 1. maj er udbyttetabet omkring 10 procent, hvilket hurtigt er sat over styr ved en dårlig etablering.

OVERVEJ ETABLERING UDEN FOREGÅENDE PLØJNING DETTE FORÅR

Ved at undlade pløjning, kan man tidligere og hurtigere lave en god etablering i lerjorden, da et mindre jordlag behøver at være tilstrækkelig tørt, for at lave et godt såbed uden knolde. Når overjorden er stærk og tør nok til færdsel, kan man starte med en let, ganske øverlig harvning,

for at bryde overfladen og øge udtørringen. Herefter afventes såbedsharvning.

Foto 2. Såning uden pløjning kan give en tidligere og hurtigere etablering.
Fotograf: Henning Sjørsløv Lyngvig, 2019.

BEHOVSBESTEMT HARVEDYBDE

Hvor dybt skal der såbedsharves? Det afhænger af spor, jord og såmaskine. Hvis en våd høst har efterladt dybde spor, skal disse udjævnes og vil ofte kræve en forholdsvis dyb harvning. Her vil jorden formentlig også være pakket, og have behov for løsning. Tag derfor en spade/et spyd med i marken- og tjek om der er pakket lag i overjorden (se [diagnosticeringsvejledningen](#)). I så fald, skal harvedybden være lige under det pakkede lag. Forårsture med jordspyddet har givet indtryk af overraskende lille modstand mange steder.

Når der såbedsharves, må der ikke hives store knolde op, - så er man for tidligt ude og bør afvente yderligere udtørring eller eventuelt reducere arbejdsdybden.

Har man en overjord med 3-4 pct. humus/hyppig halmnedmulding, kan man ofte reducere harvedybden og opnå et godt såbed. Harvedybden skal være tilstrækkelig til at sikre, at kernerne bliver placeret i optimal sådybde på 3-4 cm, på fast og fugtig bund og med relativt løs jord på toppen. Denne faste bund skal sikre fugt via kapillareffekt til kernen. Hvor der ikke er pakningsskader, vil såbedsharvning svarende til den ønskede sådybde ofte være tilstrækkelig.

Når man ikke pløjer, er jorden mere fast. Det betyder at sådybden ikke behøver at være så dyb, for at sikre kontakt mellem kerne og fast jord. Kommer kernerne dybt i jorden, betyder den faste/køligere jord en langsommere fremspiring - og det er der ingen grund til. Så hellere lidt øverligere sådybde.

Er der ikke anvendt glyphosat i efteråret, bør marken nedvisnes med glyphosat inden første opharvning for at undgå tidligere fremspiret græs- og tokimbladet ukrudt fortsætter sin vækst. Anvend 360-720 gr. aktivstof afhængig af ukrudtets størrelse og type.

VÅD JORD OG GYLLE ER EN SKIDT KOMBINATION

Gylle bør ikke køres ud på våd lerjord. I år vil det i praksis umuliggøre at det køres gylle ud før pløjning. Uanset om man vælger såning uden foregående pløjning eller om man fastholder en strategi med forårspøjning, anbefales det i år vente med at udbringe gylle til efter fremspiring.

Placer startgødning i forbindelse med såningen. Hvis såmaskinen ikke kan placere gødningen, viser forsøg at samsåning i praksis fungerer godt.

Udbring gyllen med slæbeslanger, når afgrøden er kommet godt fra start. Overvej evt. at anvende en gylleudlægger, for reduktion af jordpakning i gyllesporene. Kvælstofudnyttelsen kan øges ved tilsætning af syre, som især er relevant i blæsende, varmt vejr og i vårbyggens tidlige vækststadier. Læs mere om [udbringning af gylle til vårsæd](#)